

042.078
GENERAL ION COSTAȘ

Transnistria

1989–1992

Cronica unui război „nedeclarat“

Dedicată celor căzuți în luptele
pentru integritatea Republicii Moldova

BCU Cluj-Napoca

STEUR201300061

CUPRINS

Prefață	5
Capitolul 1. Anii '80: Pregătirea pentru dezmembrarea URSS?	9
Schimări de cadre în Moldova. „Cazul Vișcu” ca un indiciu al haosului viitor. Mircea Snegur și „legea seacă” a lui Gorbaciov. „Cazul Verdeș”. Guvernul Pascari: cabinetul „interimarilor”	
Capitolul 2. 1989 – Anul „revoluției permanente”	20
Armata Sovietică: „invincibilă și legendară”. Comandant adjunct al Armatei a 14-a pentru Aviația Militară și președinte al CC al DOSAAF al RSSM. 1989 – Anul „revoluției permanente”. Vot pentru recunoașterea limbii materne ca limbă oficială în grafia latină. OSTK – instrumentul guvernării directe a lui Smirnov în Transnistria. Soarta fondurilor virate pentru susținerea participanților la grevele din 1989.	
Capitolul 3. Asalt împotriva MAI: Pregătirea pentru schimbarea de putere?	36
Mitingurile din '1989. De ce ministrul afacerilor interne nu a făcut nimic pentru a opri revoltele. Secretele familiei Voronin. Date privind calitățile personale ale ministrului de interne. 7 aprilie 2009, ca un remake al datei de 10 noiembrie 1989	
Capitolul 4. De ce nu a condus Voronin apărarea MAI	45
„Mă voi coordona cu Kuzmici”. Iuri Jukov – organizatorul real al apărării sediului ministerului. Voronin dă ordin de retragere a Miliției de pe linia apărării. Cine s-a aflat în spatele lui Viorel Tutunaru?	

Capitolul 5. Alegerile pentru primul Parlament. 53

Cum au sprijinit Snegur și Sangheli candidatura lui Druc, iar Druc – candidatura lui Voronin. Eurointegrarea – prioritate a noului cabinet de miniștri. La MAI a fost numit un pilot militar. „Vulturul în curtea de păsări“. Sangheli și Andronic, conducătorii din umbră ai Moldovei. Moțpan, comisarul Catani din Fălești. Grupul Snegur–Moțpan și grupul Lucinschi

Capitolul 6. Elita Moldovei, așa cum este ea 69

Iurie Roșca și „mătușa în cipici“. Cui i-a folosit incendierea Casei Presei. Maia Laguta, moștenitoarea lui Viorel Tutunaru. Marginalii amenință un ministru. Rolul lui Plugaru și Berlinski în evenimentele din anii '90. „Cazul Șoltoianu“: a fost Druc agent secret al KGB? Croazieră pe nava *Leonid Sobinov*: sărbătoare în vremea ciumei. Plugaru și Ilașcu

Capitolul 7. Etapele creării MAI din Moldova 84

Oamenii lui Beria la Chișinău: execuții în masă în catacombe. Deportările, expulzările și foametea în istoria familiei mele. A fost ordine pe timpul lui Stalin? „Afacerea Pavlenko“. Nicolai Bradulov, ministrul pentru care legea era icoană. MAI în timpul lui Lavranciuc: banda anchetatorului Anastas fură din apartamente

Capitolul 8. Alergia la schimbarea denumirii de Miliție în Poliție 98

Cum am înarmat MAI. Mitul „epurărilor etnice“ și problema personalului. Introducerea noilor tehnologii și crearea sistemului „Registru“. Reforma în minister. „Garda lui Voronin“ și „momeala“ lui Plugaru

Capitolul 9. Găgăuzia: de la mitinguri la separatismul armat 120

A existat, oare, discriminarea economică a sudului Moldovei? Comrat plus Tiraspol. Argumente la nivelul brânzei. Kendighelean, „Tamerlanul Comratului“. Masochismul politic al lui Ivan Burgudji. Autoproclamarea Republicii Sovietice Socialiste Găgăuze: ultimatumul adresat Chișinăului și încercarea de resubordonare a Poliției

Capitolul 10. De la ce a început destrămarea Moldovei. 133

CC al PCM între Chișinău, Tiraspol și Comrat. 2 septembrie 1990. Volkova, anonima pe care a cercetat-o KGB-ul. Iakovlev propune

Tiraspolului „să sprijine muncitorii din țările capitaliste“. Cum trăiau directorii transnistreni. „S-a făcut o greșeală“: au votat pentru autonomie, dar au proclamat o republică ilegală. Cu ce fonduri s-a lucrat pentru destrămarea Moldovei

Capitolul 11. Toamna anului 1990 în Găgăuzia. 145

Comratul constituie grupuri de militari și blochează drumurile. „Ne va ajuta Bolgradul“. Introducerea stării excepționale în sud. Voluntarii merg la Comrat. Mobilizarea Poliției. Adevărul despre locuitorii „pașnici“ din sud

Capitolul 12. Campania voluntarilor tiraspoleni în Comrat. 159

Colaboratorii MAI din Republica Moldova sunt luați ostatici. Misiune: incendiarea mașinilor de poliție. Excesele voluntarilor la Cahul. Moscova trimite în Găgăuzia un desant al „beretelor pestrițe“. Eu și generalul Șatalin mergem la Comrat. Unde s-au dus banii adunați pentru „voluntariadă“?

Capitolul 13. A fost, oare, un conflict etnic? 169

Toleranța moldovenilor. Rusificarea Transnistriei și „revoluția anti-moldovenească“ a elitei de pe malul stâng. Moldovenii renegați în republica autoproclamată. De ce diaspora rusă nu se integrează în societatea moldovenească?

Capitolul 14. Cum i-au „zombificat“ pe cei din Dubăsari. 177

Dubla putere. Finaghin: omul care zâmbea mereu. Persecuția lui Mițcul. *Zarea Pridnestrovia*, publicația din perioada comunismului militar. Armata de marionete ROSM. Operațiunea de înlăturare a puterii legale. Dezertarea lui Plămădeală. Druc va da ordinul de deblocare a podului. Greșeala lui Vârlan. Victimele

Capitolul 15. Conflictul lui Druc cu Snegur. 193

Reformele lui Pavlov din anul 1991. Destruămarea PCM. Ar fi putut Bakatin să stabilească ordinea? Separarea politică și financiar-economică a Tiraspolului se adâncește. Ce a precedat demiterea lui Druc. Conflictul cu Snegur. Referendumul privind menținerea URSS

Capitolul 16. Demisia prim-ministrului. 202

Demisia lui Druc. Materiale compromițătoare ies la iveală. Ultimul cuvânt al premierului: „Democrația este în pericol!“ Sprijinul

de solidaritate al cabinetului și revoltele în masă de la 22 mai 1991, din fața Parlamentului. Muravschi s-a răzgândit. A fost, oare, Druc corupt? Cine a locuit în apartamentul lui Bodiul? Sfârșitul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești

Capitolul 17. Procuratura URSS despre evenimentele din Dubăsari. . . 213

Procuratura unională despre legalitatea introducerii forțelor de poliție în Dubăsari. Au fost, oare, focurile trase în aer uz de armă? Ar fi fost o crimă dacă nu se acționa. „Hai, dubăsărenilor!": crearea miturilor în jurul evenimentelor de la 2 noiembrie 1990. Din ce motiv s-a derulat scenariul din Dubăsari?

Capitolul 18. Opoziția din MAI față de ministru. 223

Opoziția din Ministerul Afacerilor Interne. Plămădeală versus Costaș. Campania împotriva Poliției inițiată de ziarul *Sovetskaia Moldavia*. Cine a organizat scurgerea de informații din Chișinău în Tiraspol și la Moscova? Trădarea lui Jivora. Cum a încercat Grosul să îl captureze pe Antoci?

Capitolul 19. Puciul din 19 august 1991 229

Să mobilizăm, oare, poporul în piață? Chișinăul în noaptea de 20 august. Tiraspolul salută Comitetul de Stat pentru Situații de Urgență. Cum l-a destituit Pugo pe Răciula din funcție? Oare lui Smirnov i-a fost necesar URSS? Demisia lui Botnar. Ce au căutat Plugaru și Berlinschi în cabinetul ministrului? Întâlnirea dintre Snegur și Iliescu la Huși

Capitolul 20. Sfârșitul URSS 241

Ce am lăsat în trecutul sovietic? De ce elita moldovenească prefera Moscova și nu Chișinăul? Anii '90, o epocă în care profesioniștii erau respinși. Împărțirea activelor între Moldova și Rusia – cine pe cine hrănea? Problema restituirilor. Naționalizarea averii Partidului Comunist al Moldovei și „aurul partidului“. Cum a fost împărțită Direcția de tratament a nomenclaturii. Adoptarea Declarației de Independență

Capitolul 21. Lukianov – nașul autoproclamatei RMN. 251

Cum a înființat Lukianov o republică ilegitimă în Transnistria? Ancheta lui Lutenko la Moscova. Jurnalele președintelui Parlamentului

sovietic la Procuratura moldoveană. Separatiștii îl vizitau pe Lukianov mai des decât pe Gorbaciov. De ce Chișinăul nu și-a apărat poziția în Parlamentul sovietic?

Capitolul 22. Hăituirea lui Smirnov. 263

Planul secret al răpirii. Cine a hotărât soarta liderilor de la Tiraspol? Aventurile grupului lui Panteleev la Kiev. Cum și-a predat Smirnov toți susținătorii? Travkin la Tiraspol: incognito de la Moscova. Războiul feroviar al Transnistriei. De ce Ion Hadârcă a intervenit în favoarea lui Smirnov. „S-a îndreptat“ și a fost trimis la Tiraspol. Sfârșitul blocadei căii ferate și începutul războiului financiar. A fost Snegur un președinte înțelept?

Capitolul 23. Scindarea MAI 285

Lupta Tiraspolului pentru secțiile structurilor de afaceri interne de pe malul stâng. Pichetarea Secției orășenești a afacerilor interne din Tiraspol. Ribnița: trădarea lui Fucedji. De ce s-a predat Camenca. Presiunile asupra Secției raionale a afacerilor interne (SRAI) din Slobozia. Asasinarea lui Tuluș ca plată pentru trădare. La Dubăsari este dat jos tricolorul. Presiunile asupra echipei lui Șcerbatii. Isprava lui Kolesnik.

Capitolul 24. Războiul informațional al MAI 301

Cine pe cine a torturat cu vătraiul încins. „Nebunul“ Kondratovici. Presa transnistreană despre reținerea luptătorilor OMON din Riga. Muravschi îl sfătuiește pe Răciula și pe Vasile Țurcanu să dezerteze. Ultimul bastion al autorităților legale de peste Nistru. Snegur se umilește în fața uzurpatorilor. Cum a compromis Antoci operațiunea de prindere a lui Grosul. Resubordonarea Secției orășenești a afacerilor interne din Tiraspol. Țara își trădează eroii

Capitolul 25. Preluarea Secției raionale de poliție din Vulcănești de către bandiți. 312

Burgudji înființează garda națională găgăuză, Tiraspolul o înarmează. Locuitorii satelor moldovenesti din stânga Nistrului cer ajutor de la Snegur. Alegerile prezidențiale de la 8 decembrie 1991. Asedierea sediului Poliției din Dubăsari. Ce a promis Snegur? Asasinatul asupra ministrului afacerilor interne. Noi victime la Dubăsari

Aveam tot mai multe întrebări către Parlament. Dorea, oare, România să intre în CSI?

Capitolul 26. Coșmarurile perioadei de tranziție. 332

Fantoma Marii Depresiuni. Foametea și șomajul ca însoțitoare ale războiului. Se gândea, oare, Puterea la apărarea poporului? Cum au fost „încadrați” militarii sovietici în punctele fierbinți. Cazacii în Transnistria. În vuietul sirenei: atacul asupra Poliției din Bender, la 6 decembrie 1991. Compromisul cerut, un pas pe calea rușinoasei cedări. Cum a devenit Kostenko o amenințare pentru Bender?

Capitolul 27. Cine și cum a înarmat Tiraspolul. 348

„Triumful femeilor” la Parcani. Odessa inundată cu armele Armatei a 14-a. Cum a plecat Petriasov în Spania. Netkaciov a preluat postul lui Iakovlev. Prelucrarea ofițerilor Armatei a 14-a. De unde au fost luate tancurile T-34 de la Bender? Depozitele de la Colbasna, arsenalul personal al lui Smirnov. Vizita lui Stolearov

Capitolul 28. Războiul într-un stat slab. 357

Istoria închiriată propagandei. Nu doream decât un singur lucru: să uităm... „Cartea albă” a Transnistriei. Capriciul căzăcesc: nevoia de a ucide? Terorizarea populației pașnice. Prădarea și bunul plac ale comandanților de front

Capitolul 29. Crearea Ministerului Apărării. 366

Dezbateră concepției reformei militare. Chirtoacă, agent GRU compromis. Are, oare, Moldova nevoie de armată? Conflictul meu cu președintele. De ce URSS a creat cea mai puternică armată din lume? Sistemul militar-industrial în economia republicii

Capitolul 30. Împărțirea patrimoniului Armatei Sovietice. 378

Resursele de mobilizare ale Moldovei. Cartierul General a plecat, Serviciul de contrainformații militare a rămas. Facem apel la ofițerii moldoveni să se întoarcă în țară. Cine a acaparat locuințele ofițerilor? Cum au fost furate activele DOSAAF? Transferul proprietății Armatei Sovietice către Moldova: sabotajul militarilor. Activele de aviație care ne-au revenit. Înzestrarea Armatei Naționale în februarie 1992. Contribuția Moldovei la susținerea

Armatei Sovietice și a Armatei Naționale. Situația sistemului de evidență militară

Capitolul 31. Particularitățile războiului în stil moldovenesc 391

2 martie 1992. Asasinarea lui Sipcenko și tragedia din Cocieri. Snegur îi predă conducerea lui Antoci. „Gămurari, înainte, în Holercani!“ Cum a început Sangheli, accidental, războiul? Armistițiul din aprilie. Formarea Armatei în condiții de campanie. Crearea celor patru grupe tactice. Smirnov își pregătește fuga în Germania

Capitolul 32. Trădătorii și trădarea 409

Un război murdar: trădătorii și trădarea. Panuș îi ajută pe gardiști. De ce Antoci nu a avut nevoie de Inspectoratul pentru resurse umane. Ce se ascundea în spatele situației de urgență din satul Glinoe? Cum Antoci și Molojen au îmbrăcat garda transnistreană? Cine a tras asupra lui Gămurari? Disciplina în cadrul Armatei, Poliției și în rândul voluntarilor. Beție în posturi. O minciună dulce pentru comandantul suprem. Ministerul Securității Naționale adună probe compromițătoare la adresa mea

Capitolul 33. Introducerea Poliției și a trupelor în Bender 423

19 iunie: incidentul de la tipografie și atacul asupra unității de poliție. Atacul asupra Secției orașenești de poliție. Gusleacov epuizează muniția. Gămurari și Pislaru vin în ajutor. Antoci solicită întăriri. Armata a 14-a declară război Moldovei. Cu cine s-a consultat președintele?

Capitolul 34. Cum am pierdut Benderul 443

Karasev blochează podul. Tancurile trec peste Nistru. Cum i-au trimis Dabija și Creangă la moarte pe soldații și ofițerii noștri. Armata a 14-a trece la atac. Frigiderele cu cadavre. Bandiții din Bender. Dimensiunile pierderilor. A luptat, oare, Poliția rutieră?

Capitolul 35. Sosirea lui Lebed la Tiraspol. 459

Escaladarea agresiunii împotriva Moldovei. Puterea Armatei a 14-a este în creștere. Comandantul de batalion Kostenko și rolul lui în evenimentele de la Bender. Terminatorul de la Bender este în viață? Răpirea lui Stepîghin și asasinarea lui Vislouh. Reglări de

cont postconflict și atentatul împotriva lui Lucik. Noile aventuri ale Andreevei

Capitolul 36. Trădarea comandantului suprem 473

Pericol de explozie la barajul de la Dubăsari. Mult așteptata pace. Pentru ce a luptat Rusia în mod deschis cu poporul Moldovei? Acordul cu privire la încetarea focului. „Pacificatorul” Birștein, călătoria „babacului” în Canada și afacerea cu pașapoarte moldovenești. Trădarea comandantului suprem. Lingușitorii și lăudătorii „tronului”. Concepția mea cu privire la războiul din perioada 1990–1992

Capitolul 37. MAI al Republicii Moldova după 1992 491

Ministerul Afacerilor Interne după plecarea mea. Ministrul Antoci: „căderea de stele”. Moartea lui Corlăteanu sau scheletul din dulapul șefului. Afacerea Bulgaru. Victor Catană, de două ori ministru. Vladimir Țurcan, încă o rudă de-a lui Ceban. De ce avea nevoie Voronin de Centrul de luptă împotriva corupției și a criminalității organizate? Echipa milițienilor ajunge la putere. Rolul lui Mișin. Dispariția lui Dimitrov. Papuc și cazul cu heroina

Capitolul 38. Ministerul Apărării: lista pierderilor 503

Ministerul Apărării: lista pierderilor. Poligoane pentru agrarieni. Colapsul complexului militar-industrial. Creangă se luptă cu Snegur. Cum au vândut Creangă și Snegur avioanele moldovenești Yemenului de Sud. Pleșca m-a exclus de pe lista pensionarilor militari. Executarea de către Ministerul Apărării a țăranilor moldoveni. Voronin reduce efectivele Armatei, Smirnov le crește. Situația în cadrul Armatei Naționale

Capitolul 39. Moldova, între Est și Vest 520

Moldova – cap de pod pentru expansiunea Occidentului spre Est și a Rusiei în Balcani. Pentru ce a fost necesară RASSM. Ce au în comun Kotovski și Smirnov. Rolul ideii continuității între RASSM și autoproclamata Republică Moldovenească Nistreană în izbucnirea conflictului transnistrean. Trei mituri, trei piloni ai ideologiei transnistrene: confruntarea moldovenilor de pe malul stâng și de pe cel drept al Nistrului, „vigoarea” economiei Tiraspolului și „Holocaustul transnistrean”

Capitolul 40. 1992-2010: Ce am realizat 529

Ce am obținut în procesul de soluționare a conflictului transnistrean. Cum a recunoscut Guvernul Tarlev independența Transnistriei. Chișinău și Tiraspol: viziune din afară. Dar dacă mâine va izbucni un război? Mulțumesc tuturor celor care au fost alături de mine, tuturor celor care își aduc aminte!

ANEXE 543